

Josef Novák: Hudební aspekty fenoménu Living History v českém historickém šermu optikou etnomuzikologie

Posudek vedoucího diplomové práce

Josefova diplomová práce patří na okraj výzkumného tématu, kterému se věnují se studenty v posledních letech, totiž „hudba a paměť“. Na okraj patří proto, že v centru našeho zájmu je využití hudby v připomínání reálných osob nebo událostí, zatímco v případě „living history“, kterou se zabývá Josef, je vazba na historickou realitu mnohem volnější. Společná je ovšem základní premisa, s níž k výzkumu přistupujeme, totiž že (slovy Astrid Erll, kterou cituje i Novák) kolektivní vzpomínání je „expresivním vyjádřením potřeb a zájmů těch, kdo vzpomínají v současnosti.“ (Erll 2011:8)

Přesně to – potřeby a zájmy těch, kdo vzpomínají v současnosti - je tématem Josefovy práce. Při hledání odpovědi má několik výhod. Především je skutečný insider, který jednak doslova důvěrně zná scénu, a současně také disponuje hudebními a hudebně-analytickými kompetencemi. To mu umožňuje užívat jak hudební (repertoár, způsob interpretace, instrumentace apod.), tak etnografická data (nejen širší, jako jsou třeba zájmy hudebníků, ale i detaily typu reakce na způsob interpretace, nebo poznámka o chystaném CD), jejichž smysluplná kombinace je podstatou etnomuzikologické práce.

Za druhé disponuje Josef dobrou schopností popsat jak hudební realitu, tak etnografické momentky, tak také zprostředkovat své chápání teoretických konceptů, s nimiž pracuje. Navíc, jak ukazuje na několika místech, je schopen reflexivity, která mu umožňuje plastičtější pohled na popisovanou scénu.

Díky výše zmíněnému tak ve své diplomové práci předkládá svůj pohled na hudební scénu v rámci Living history. Vytváří jej prostřednictvím mnohostranných portrétů dvou v lecčem odlišných, ale propojených hudebních uskupení: prostřednictvím etnografických momentek je zasazuje do „terénu“, analyzuje jejich způsob hudební performance i celý repertoár; díky mikroportrétům účastníků tak chápeme i jejich filozofii vzhledem k „re- konstrukci“ historické hudby.

Bohatý získaný (a čtenáři přístupně nabídnutý) materiál pak interpretuje v několika souřadnicích: zaprvé ve spektru mezi historicitou/dobovostí a tolerancí (což jsou tendence, uplatňované v celé oblasti LH); za druhé – z perspektivy konceptů etnomuzikologa Thomase Turina (2008) – podle potřeby a okolností fúzující mezi participačním a prezentačním modelem provádění hudby. Třetí rámeček zasazuje LH hudební scénu do komplexních studií paměti (zde užívá především koncepty manželů Assmannových, P. Nory, M. Halbwachse a M. Hobsbawma, J. Vansiny – který chybí v soupisu literatury, a E. Esposito). Čtvrtý rámeček pak naznačuje vhodnost použití konceptů antropologie turismu, zejména snahou o „autentický“ zážitek re-enactorů.

Stručně řečeno, práci považuji za povedenou. Jako jedinou podstatnější vadou vidím to, že není v první části explicitně formulována výzkumná otázka. Z mého pohledu je ovšem celou dobu zřejmé, o co autorovi jde.

Jistě by bylo možné vytvořit sofistikovanější teoretický rámec – kupříkladu propojit evidentní (popisovanou) heterogenitu scény nebo její fluidnost s vhodným antropologickým nebo etnomuzikologickým konceptem. V textu ovšem vědomí komplexnosti materiálu je. Jde tedy jen o to, jakou váhu připisujeme jménům autorů v seznamu literatury.

Jako otázku k diskusi navrhuji jeden hudební aspekt, který se v popisu interpretace vynořuje opakovaně, a přitom se nezdá, že by jej autor vnímal jako problematický: totiž harmoničnost doprovodu. (Podle mého názoru o akordech v dnešním smyslu nemohla být ani v pozdním středověku řeč; přesto se v doprovodech opakují jejich náznaky.) Co na to autorova reflexivita (nebo poučenost)?

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

Praha 25. 1. 2018

Doc. Zuzana Jurková, PhD.